

Handläggare

Fanny Adebrink, Ewa Norrström, Anette Ekholm, Malin Nyberg
Avdelningen styrning och kvalitet

Diarienummer

2016UTN/0287

Utbildningsnämnden

Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2015/16, fritidshemmet

Förslag till beslut

- 1) Rapporten om systematiskt kvalitetsarbete 2015/16 fritidshemmet godkänns.
- 2) Utbildningsnämndens utvecklingsinsatser enligt rapporten fastställs.

Beslutsnivå

Utbildningsnämnden.

Bakgrund

Det systematiska kvalitetsarbetet styrs av 4 kapitlet i skollagen och Skolverkets allmänna råd *Systematisk kvalitetsarbete för skolväsendet*. Huvudmannen och enheterna är skyldiga att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete.

Ett systematiskt kvalitetsarbete är en av förutsättningarna för god kvalitet och likvärdig utbildning. Det systematiska arbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Begreppet måluppfyllelse som används i rapporten har att göra med hur väl verksamheten uppnår de nationella målen.

Syftet med ett systematiskt kvalitetsarbete är att utveckla kvaliteten i alla skolformer och fritidshemmet.

Det systematiska kvalitetsarbetet omfattar fyra steg: uppföljning, analys, planering av utvecklingsinsatser och genomförande.

Ärendebeskrivning

Värmdö kommun har under våren 2016 utarbetat en struktur för utbildningsnämndens systematiska kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet för uppföljning av läsåret 2015/16 är begränsat till att omfatta utbildningsnämnden mål och Skolinspektionens tillsynsbeslut på huvudmannanivå:

- Förutsättningar
- Kunskaper
- Trygghet
- Särskilt stöd
- Elevhälsa
- Studie- och yrkesvägledning
- Systematiskt kvalitetsarbete

Diarienummer
2016UTN/0287

Uppföljningen inom ramen för utbildningsnämndens systematiska kvalitetsarbete kommer framlades att omfatta alla mål och krav i bestämmelserna för de olika skolformerna (exklusive vuxenutbildningen) och fritidshemmet. När hela uppföljningen och analys är genomförd beslutas och genomförs utvecklingsinsatser baserade på identifierade områden.

Verksamheten följs upp utifrån:

- Nyckeltal
- Kundundersökning (VÅGA VISA)
- Verksamhetens egen beskrivning och analys av måluppfyllelse inom ovanstående områden.
- Granskning av dokument

Analysen som genomförts omfattar kommunens resultat över tre år (vilka trender framkommer), jämförelse av elevresultat med länet/riken alternativt genomsnitt på kundundersökningen/elevenkäten samt variationer av resultaten mellan enheterna.

Utifrån en analys av resultaten föreslås följande utvecklingsinsatser för utbildningsnämnden.

- Vidareutveckla uppföljningen av fritidshemmen inom det systematiska kvalitetsarbetet
- Uppföljning av fritidshemmens verksamhet i form av resultatdialoger mellan huvudmannen och respektive rektor.
- Strategier för att stärka rekryterings- och kompetensförsörjningen av fritidshemspersonal.
- Kompetensutveckling för arbetslagsledare/fritidshemsansvariga.

Bedömning

Syftet med ett systematiskt kvalitetsarbete är att utveckla kvaliteten i samtliga skolformer och fritidshemmet. Föreslagna utvecklingsinsatser utgår från en analys av fritidshemmet resultat. Utvecklingsinsatserna avser att utveckla verksamheten.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut innebär inga kända ekonomiska konsekvenser. Utvecklingsinsatserna ryms inom ordinarie ram för budget 2017.

Konsekvenser för miljön

Förslag till beslut innebär inga kända konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Förslag till beslut innebär inga kända konsekvenser för medborgarna.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut syftar till att öka kvaliteten i utbildningen för elever.

Ärendets beredning

Det systematiska kvalitetsarbetet har utvecklats av avdelning styrning och kvalitet och i samverkan med skolchefen. Förskolechefer och rektorer och har haft möjlighet att lämna

Diarienummer
2016UTN/0287

synpunkter under arbetets gång.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2015/16, fritidshemmet	Biläggs

Sändlista för beslutsexpediering

Rektorer grundskolan

Pia Andersen
Chef kultur- och utbildningssektorn

Mats Lundström
Chef avdelningen förskola och skola

Rapport om systematiskt kvalitetsarbete Fritidshemmet, läsåret 2015/16

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
2 Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser	3
2.1 Sammanfattande analys	3
2.2 Utvecklingsinsatser	3
3 Områden	4
3.1 Förutsättningar och organisation	4
3.2 Kunskaper.....	6
3.3 Trygghet.....	8
3.4 Särskilt stöd	9
3.5 Elevgrupperna och miljön	9
3.6 Systematiskt kvalitetsarbete	9

1 Inledning

Det systematiska arbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen och bedrivs på huvudman- och förskole/skolnivå. Ett systematiskt kvalitetsarbete är en av förutsättningarna för god kvalitet och likvärdig utbildning.

Rapporten bygger på statistik från Skolverkets databas *Jämförelsetal*, Skolverkets databas *Siris*, skolornas redovisning i det systematiska kvalitetsarbetet för verksamheten i fritidshemmet samt urval ur kommunens kundundersökning. Svarsgrupperna i kundundersökningen om fritidshemmet som ingår i rapporten är: föräldrar med barn i förskoleklass samt elever i årskurs 3 och 5.

Med anledning av Skolinspektionens tillsynsbeslut har en arbetsgrupp bestående av rektorer initierats av chefen för avdelningen förskola och skola för att utveckla kvaliteten i fritidshemmet. Gruppen har utgått från de redovisningar som har gjorts om fritidshemmet i Värmdö kommuns uppföljningsverktyg och rektorernas erfarenheter som verksamhetschefer över fritidshemmet.

2 Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser

2.1 Sammanfattande analys

Analysen utgår från statistiska indikatorer, de tio kommunala skolornas redovisningar i det systematiska kvalitetsarbetet för fritidshemmet samt det som framkommit av huvudmannens dialog med rektorer.

I skolornas redogörelser behöver fritidshemmen lyftas fram inom samtliga områden. Analyser i skolornas redogörelser om fritidshemmen förekommer endast i begränsad form och behöver utvecklas. Fritidshemmets uppdrag att komplettera elevernas måluppfyllelse i grundskolan behöver i högre grad lyftas fram i det systematiska kvalitetsarbetet.

Värmdö kommun har högre andel inskrivna elever i fritidshemmet än Stockholms län och riket. Värmdö kommun har en relativt hög personaltäthet i jämförelse med Stockholms län och riket, men andelen personal med pedagogisk högskoleexamen är mycket lägre än Stockholms län och riket. Arbetsgruppen av rektorer vars syfte är att utveckla kvaliteten i fritidshemmet har uppmärksammat den låga andelen personal med pedagogisk högskoleexamen och ser ett behov av vidare kompetensutveckling. Huvudmannen ser att en låg andel personal med pedagogisk högskoleexamen kan påverka variationer mellan fritidshem och måluppfyllelse i verksamheten.

Värmdö kommuns totala resultat är högt i de tre påståendena i kundundersökningen, men det är en relativt stor skillnad mellan de olika fritidshemmens resultat. Det påståendet där det är störst skillnad mellan fritidshemmen är *Fritidshemmets verksamhet är stimulerande och utvecklande för mitt barn*.

2.2 Utvecklingsinsatser

Värmdö kommun har under 2016 arbetat fram en struktur för det systematiska kvalitetsarbetet. Alla förskolor och skolor samt fritidshemmet ingår. Årets uppföljning är begränsad till ett antal områden. Huvudmannen ser ett behov av vidareutveckling av det systematiska kvalitetsarbetet

samt att vidareutveckla kompetensen för att analysera resultat.

I enheternas systematiska kvalitetsarbete behöver fritidshemmet lyftas fram. Huvudmannen kommer att vidareutveckla uppbyggnaden i Värmdö kommuns uppföljningssystem. Uppdelningen kommer dels bestå av att fritidshemmet redovisas åtskilt från grundskolan för att tydliggöra uppföljningen av fritidshemmets verksamhet. Fördjupande frågor om fritidshemmet kommer att ställas inför uppföljningen av läsåret 2016/17.

Under kvartal 1 2017 kommer chefen för avdelningen förskola och skola genomföra resultatdialoger med varje rektor utifrån deras redovisning i det systematiska kvalitetsarbetet. På resultatdialogerna kommer särskilt skillnader mellan fritidshemmets resultat att beröras i syfte att höja likvärdigheten.

Värmdö kommun har högre personaltäthet, men lägre andel personal med pedagogisk högskoleexamen i jämförelse med länet och riket. För att stärka rekryterings- och kompetensförsörjningen antog utbildningsnämnden 2015-09-03 § 70 en rekryterings- och kompetensförsörjningsstrategi för kommunens grundskolor. Strategin gäller tre områden, nyexaminerade lärare/förskollärare, kompetensutveckling och satsning på informations- och kommunikationsteknik (IKT) med totalt nio strategier. Inom ramen för strategin riktar sig vissa åtgärder även till fritidshemmet. Värmdö kommun har tagit fram ett manifest för att bygga intern stolthet och attrahera nya medarbetare. Projektet har arbetat fram rekryteringsstöd i form av filmer och annonsmallar samt lyft goda exempel och idéer för framtiden.

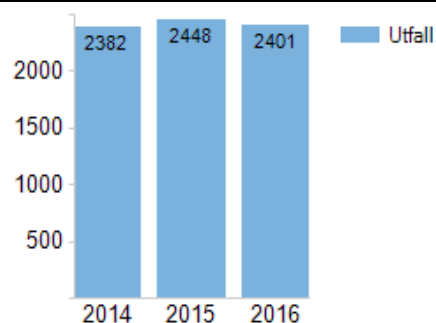
En arbetsgrupp av rektorer har bildats vars syfte är att utveckla kvaliteten i fritidshemmen. Arbetsgruppen har träffats vid två tillfällen 2016-12-19 och 2017-01-10. Arbetsgruppen har analyserat fritidshemmets redovisningar och lämnat förslag till huvudmannen på utvecklingsinsatser. En utvecklingsinsats som är beslutad är att arbetslagsledare/fritidshemsansvariga kommer att utbildas för att driva kvalitetsutvecklingen i fritidshemmen. Arbetsgruppen kommer i samverkan med huvudmannen fortsätta arbeta med ytterligare utvecklingsinsatser.

3 Områden

3.1 Förutsättningar och organisation

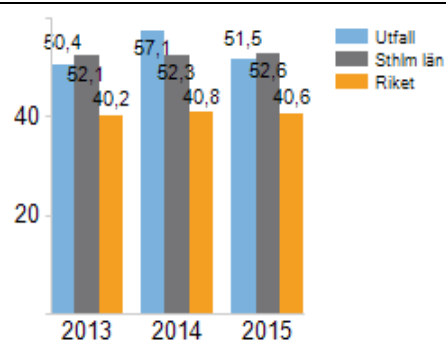
Värmdö kommun har tio kommunala skolor med fritidshem i grundskolan. I Värmdö kommun används ofta samma lokaler både till skolverksamhet och till fritidsverksamhet. I skolornas rapporter om systematiskt kvalitetsarbete beskrivs fritidshemmet i viss mån av två av de nio redovisningarna. I samtliga rapporter beskrivs verksamheten generellt och det är inte alltid tydligt om beskrivningen inkluderar fritidshemmet. En skola konstaterar att lokalerna i stort fungerar väl. Samma skola beskriver att det saknas fritidspedagoger. En annan skola beskriver att deras fokus för fritidshemmet har varit att skapa tydligare rum utifrån fritidsaktiviteterna.

Antal elever (fritidshem)

Diagrammet visar att i Värmdö kommun har antalet inskrivna elever i fritidshemmet varierat något under de tre senaste åren.

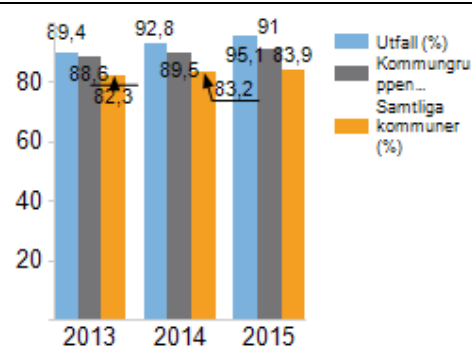
Antal elever per avdelning (fritidshem)

* Sannolikt en felrapportering 2014 som påverkar resultatet.

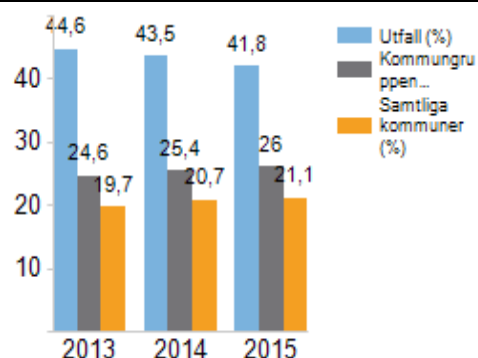
Diagrammet visar att i Värmdö kommun har antal elever per avdelning varierat under de tre senaste åren. Värmdö kommun har något färre antal elever per avdelning än Stockholms län, men har fler elever än riket.

Andel inskrivna elever av samtliga elever 6-9 år (fritidshem)

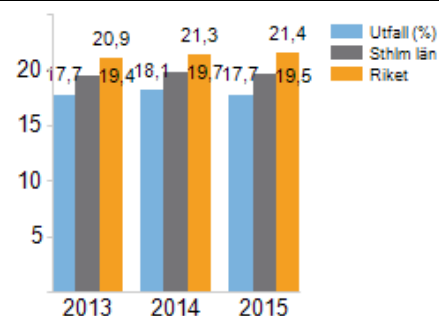
Diagrammet visar att i Värmdö kommuns grundskolor är det fler inskrivna elever i åldern 6-9 år än i kommungruppen och riket. Andelen inskrivna elever har ökat något. Det skiljer sig dock mellan fritidshemmen i stor utsträckning.

Andel inskrivna elever av samtliga elever 10-12 år (fritidshem)

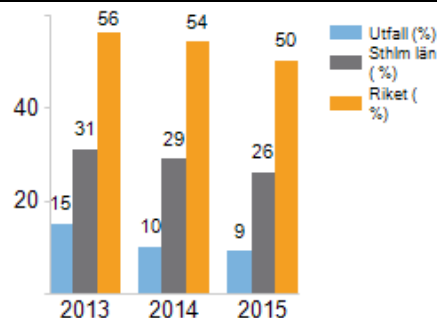
Diagrammet visar att i Värmdö kommun är det en högre andel inskrivna elever i åldern 10-12 år än i kommungruppen och riket. Andelen inskrivna elever har minskat något. Det är fler inskrivna elever i åldern 6-9 år än i åldern 10-12 år.

Andel elever per årsarbetare (fritidshem)

Diagrammet visar att i Värmdö kommun har personaltätheten varierat något under de tre senaste åren. Värmdö kommun högre personaltäthet än Stockholms län och riket.

Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen (fritidshem)

Diagrammet visar att Värmdö kommun har betydligt lägre andel personal med pedagogisk högskoleexamen än Stockholms län och riket.

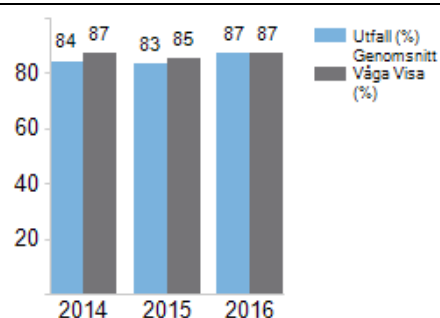
3.2 Kunskaper

I skolornas rapporter om systematiskt kvalitetsarbete beskrivs fritidshemmet i viss mån i flertalet av redovisningarna. Verksamheten beskrivs generellt och det är inte alltid tydligt om beskrivningen inkluderar fritidshemmet.

Några av fritidshemmen lyfter fram att skola och fritidshem har gemensam planering. Det framgår dock inte om det syftar till aktiviteter under fritidstid som är kopplad till undervisningen i grundskolan för att främja elevernas måluppfyllelse. Däremot framgår att fritidshemspersonalen är delaktiga i undervisningen i klassrummet under skoltid. Två av skolorna har valt att varva fritidshemstid och skoltid genom att undervisning i skolan och på fritidshemmet sker i halvklasser/halvgrupper för att främja elevernas utveckling och lärande.

Flera av fritidshemmen beskriver att eleverna har möjlighet att välja aktiviteter på fritidshemmet, några beskriver även att eleverna i sitt val ska utmanas att pröva nya aktiviteter. På en skola används fritidshemmet för undervisningen i utemiljön.

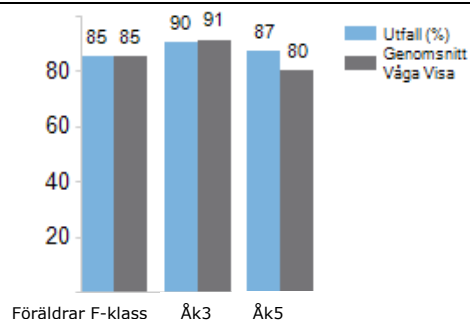
Fritidshemmets verksamhet är stimulerande och utvecklande för mitt barn (fritidshem föräldrar f-klass)

Diagrammet visar en svag ökning av resultatet över de tre åren i Värmdö kommun. Andelen som håller med påståendet är lika med genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna 2016.

Det är stor skillnad mellan resultaten i fritidshemmen, från 52 till 100 procent som håller med påståendet. Två fritidshem ligger lägre än genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna och har relativt hög andel föräldrar som inte håller med påståendet. Utöver dessa två är det fyra fritidshem som har relativt hög andel föräldrar som inte håller med påståendet.

Mitt barn/jag får pröva på olika aktiviteter/saker (2016, fritidshem)

Diagrammet visar att en högre andel av eleverna i årskurs 3 håller med påståendet jämfört med föräldrar med barn i förskoleklass och elever i årskurs 5. Andelen elever i årskurs 5 är högre än genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna. De två andra svarsgrupperna ligger i princip lika med genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna.

Det är stor skillnad mellan fritidshemmen inom alla tre svarsgrupperna. Lägst variation finns för föräldrar med barn i förskoleklass och högst spridning för elever i årskurs 5, där resultatet för skolorna varierar från 63 till 100 procent.

Fyra fritidshem har en relativt hög andel föräldrar med barn i förskoleklass som inte håller med påståendet. Motsvarande resultat för elever i årskurs 3 är fyra skolor. På ett av dessa fritidshem är det dock låg svarsfrekvens. Tre fritidshem har relativt hög andel elever i årskurs 5 som inte håller med påståendet. Två fritidshem har lägre resultat än genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna för svarsgruppen föräldrar med barn i förskoleklass. Motsvarande resultat för elever i årskurs 3 och 5 är tre fritidshem.

3.3 Trygghet

För läsåret 2015/16 finns inte någon uppdelat statistik för grundskola och fritidshemmet för anmälningar om kränkningar till huvudmannen. En samlad beskrivning kommer att finnas i rapporten för grundskolan. Kränkingsanmälningar kommer att redovisas separat fritidshemmet från läsåret 2016/17.

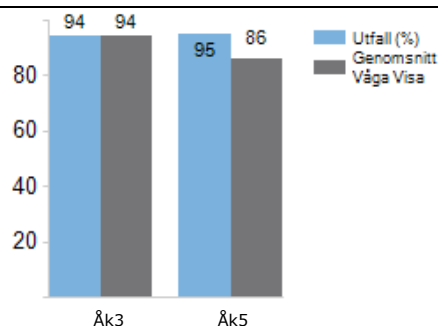
I skolornas rapporter om systematiskt kvalitetsarbete beskrivs fritidshemmet i någon form i tre av de nio redovisningarna. Verksamheten beskrivs generellt och det är inte alltid tydligt om beskrivningen inkluderar fritidshemmet.

Några fritidshem/skolor nämner att det finns trygghetsteam, ordningsregler och någon form av fadderverksamhet. Ett par fritidshem/skolor har gruppstärkande värdegrundsarbete som introduktion för eleverna under hösten. Flertalet av fritidshemmen/skolorna har beskrivit hur de arbetar med plan mot kränkande behandling/likabehandlingsplan. Fritidshemmen/skolorna följer upp sitt arbete genom trygghetsvandringar och trygghetsenkäter.

I ett par fall beskriver skolorna mer specifikt fritidsverksamheten. Det framkommer bland annat att det är färre pedagoger på fritidshemstiden än i skolan vilket kan vara en förklaring till föräldrarnas svar på kundundersökningen.

Ett par fritidshem har i någon form jämfört sitt resultat i kundundersökningen över tid eller i jämfört med genomsnittet i VÅGA VISA kommunerna. Ett fritidshem har beskrivit att resultaten har förbättrats men fortfarande är för svaga, en annan skriver att resultat i kundundersökningen är bra och en tredje beskriver att resultatet för årskurs 5 är lägre än genomsnittet i VÅGA VISA. Ett fritidshem har analyserat resultatet på kundundersökningen och funnit att en orsak kan vara att grupper med färre elever bidrar till trygghet.

Jag känner mig trygg på fritids (2016, fritidshemmet)

3.4 Särskilt stöd

I fritidshemmens rapporter om systematiskt kvalitetsarbete för området särskilt stöd beskrivs arbetet kring särskilt stöd generellt och det är inte alltid tydligt om beskrivningen inkluderar fritidshemmet. Eftersom fritidshemmets verksamhet har ett annat innehåll än skolans behöver fritidshemmet synliggöras inom ramen för särskilt stöd främst gällande elevernas sociala behov.

I fem av nio fritidshem/skolor nämns fritidshemmet specifikt i beskrivningen i någon form. Fritidshemmet/skolorna har i varierande grad analyserat sina resultat, en skola beskriver att arbetsgången kring särskilt stöd fungerar bra då det finns en tydlig ansvarsfördelning, en annan skriver att samverkan mellan fritidshemspersonal och lärare har lett till en helhetssyn på elevens samlade skoldag och att stödet har gett bättre effekt och en tredje skola har beskrivit att utredningsarbetet ibland tar lång tid samt att det finns behov av att utveckla den pedagogiska utredningen med en skolsocial utredning.

3.5 Elevgrupperna och miljön

I drygt hälften av fritidshemmens rapporter om systematiskt kvalitetsarbete för området elevgrupperna och miljön framkommer det att aktiviteterna varierar utifrån gruppernas sammansättning både inom avdelningen och mellan avdelningarna. Exempelvis delas elevgrupperna upp efter aktiviteter, elevernas behov och önskemål samt storleken på grupperna. På ett fritidshem beskrivs att fritidshemmet ska utveckla elevernas intressen, men även utmana eleverna att utvecklas vidare.

Majoriteten av fritidshem beskriver miljön inomhus där det finns rum för olika aktiviteter, till exempel skapande, konstruktion, lek och rörelse. Ett par av fritidshemmen uppger att eleverna har tillgång till ett lugnt rum. Något fritidshem beskriver utomhusmiljön med skogen, havet och fotbollsplanen.

Tre fritidshem har analyserat sin verksamhet. Ett fritidshem skriver att inomhusmiljön inte har varit stimulerande för eleverna. Ett annat beskriver att elevgrupperna är för stora i förhållande till lokalerna. Ett tredje fritidshem kommer fram till att goda lokaler möjliggör planering av verksamheten efter elevernas behov och önskemål.

3.6 Systematiskt kvalitetsarbete

I flertalet av fritidshemmens rapporter om systematiskt kvalitetsarbete för *området systematiskt kvalitetsarbete* beskrivs processen generellt, men det är inte alltid tydligt om beskrivningen inkluderar fritidshemmet. Några av fritidshemmen har analyserat processen för systematiskt kvalitetsarbete, men fritidshemmet behöver lyftas fram.

En skola lyfter inom området fram utvecklingsinsatser för fritidshemmet. Ett par andra fritidshem beskriver andra insatser eller behov för fritidshemmet inom ramen för respektive område. Dessa insatser beskrivs dock inte som utvecklingsinsatser inom området systematiskt kvalitetsarbete. Exempelvis beskriver en skola kompetensutveckling för fritidshemspersonal i form av barnskötarutbildning. En annan skola beskriver ett behov av att arbeta med trygghet i de lägre åldrarna på fritidshemmet. En tredje skola beskriver behov av en övergripande ansvarig för fritidshemmet för att arbeta lika med det centrala innehållet i läroplanen. Det framkommer inte om insatserna kommer att genomföras och hur.